

WEEK
TEGEN
PESTEN

COOLE CAPTAIN

Jij kent het klappen van de groepsdynamiek-zweep. Moeiteloos loods jij je leerlingen door de verschillende fasen. Je kent daarbij ook je eigen rol. Je hebt oog voor de individuele leerlingen maar het groepsbelang staat bij jou voorop. Structuur en regels vind je belangrijk. Jouw leerlingen weten hierdoor waar ze aan toe zijn, ze voelen zich veilig. Je hebt hoge verwachtingen van je leerlingen en wil graag dat ze optimaal meedraaien. Hier werk je elke dag aan. Dit maakt jouw groep vaak een prettige, hardwerkende groep. Ouders zijn welkom maar je zorgt voor een professionele afstand. Kernwoorden die bij je passen:

doelbewust

vastberaden

prestatiegericht

Tips van Beau voor jou

Beau Oldenburg is pestonderzoeker aan de Rijksuniversiteit Groningen. Ze heeft voor jou een paar praktische tips op een rijtje gezet. Handig als je aan de slag gaat met werken aan sociale veiligheid bij jou in de klas.

1. Speak up

Jij hebt een proactieve houding! Leerkrachten zijn rolmodellen voor hun leerlingen¹. Neem een duidelijk standpunt in: pesten wordt niet geaccepteerd in deze klas. Maak afspraken met de leerlingen over hoe zij zich wel moeten gedragen, hang deze op een duidelijk zichtbare plek in de klas en geef zelf het goede voorbeeld. Kom terug op de afspraken wanneer nodig.

2. Niet vergeten

Onderzoek laat zien dat pesten niet alleen een negatieve interactie tussen pester en slachtoffer is, maar dat het een probleem van de hele groep is². Jij bent hiervan op de hoogte en speelt hier handig op in. Vergeet echter ook niet regelmatig met individuele leerlingen te praten om erachter te komen hoe ze zich voelen. In een groep is het minder waarschijnlijk dat leerlingen durven te vertellen dat ze gepest worden.

1) Poulou, M., & Norwich, B. (2002). Cognitive, emotional, and behavioural response to students with emotional and behavioural difficulties: A model of decision-making. *British Educational Research Journal*, 28, 111-138.

2) Huitsing, G., Van Der Meulen, M., & Veenstra, R. Pesten als groepsproces.
http://www.rug.nl/staff/g.e.huitsing/Huitsingea_Groepen12.pdf

Aan de slag!

Respect Education Foundation heeft prachtig lesmateriaal ontwikkeld om aan de slag te gaan met sociale veiligheid in de klas. De opdrachten die voor jou zijn geselecteerd, zijn opdrachten die bijdragen aan een goede structuur in de klas. Een structuur waarbij je de leerling zelf ook laat meebeslissen. Op deze manier kun je aan de slag met sociale veiligheid maar blijf je als docent de volledige controle houden over je groep. Iets wat een Coole Captain prettig vindt.

Alle opdrachten zijn ontwikkeld met sociale veiligheid als hoofddoel. De lessen gaan over elkaar leren kennen, verantwoordelijkheid nemen, jezelf durven laten zien en elkaar accepteren zoals je bent. Dit draagt bij aan een veilige sfeer in de klas.

Opdracht 1: Bekijk het effe (ca. 30 min)

Deze nakijkopdracht zorgt ervoor dat de leerlingen zelf wat meer aan de slag gaan met het controleren van elkaars werk. Het stimuleert sociale omgang en zelfstandigheid. Ook is het voor leerlingen prettig om de verantwoordelijkheid voor controle te hebben zonder dat het overschrijven uit een nakijkboekje is. Samen nakijken zorgt voor reflectie en een extra leermoment.

Je kunt het nakijken op een natuurlijke manier regisseren. Als leerlingen in staat zijn zelfstandig te werken, dan zijn ze ook in staat om de uitkomsten samen te controleren.

Opdracht: De leerlingen die klaar zijn met een serie opdrachten (bijvoorbeeld de bladzijde uit het werkboek of het rijtje sommen) zoeken ze een partner die ook al klaar is. De eerste keren zal dit wat rommelig gaan maar zodra de leerlingen dit gewend zijn kan dit zonder geluid, oogcontact is voldoende.

In duo's: Samen vergelijken ze de opdracht. Wat komt overeen, wat is verschillend? Ze bespreken de resultaten en leggen elkaar uit hoe ze tot bepaalde antwoorden zijn gekomen. Vragen en onduidelijkheden bespreken ze samen.

In viertallen: Het duo sluit aan bij een ander duo. In viertallen bespreken ze nog een keer de antwoorden, ook de onduidelijkheden en de vragen komen nog een keer aan bod.

Klassikaal: Sluit de werksessie klassikaal af. Vraag elk viertal of ze er uit zijn gekomen. Vraag wat de knelpunten waren, wat er het moeilijkst was en hoe ze dat hebben opgelost. Het proces is belangrijk, niet het resultaat!

Naar aanleiding van de knelpunten die je van elke groep te weten komt kun je nog kiezen voor het klassikaal bespreken van een aantal zaken. Op deze manier bedien je ongeveer 80% van je klas in plaats van de gebruikelijke vingers die altijd de lucht in schieten.

Tips vooraf:

- * Laat merken dat je hoge verwachtingen hebt!
- * Geef een duidelijke tijdsindicatie voor het maken van de individuele opdracht en 'Bekijk het effe'

Tip achteraf:

- * Deel klassikaal complimenten uit

Opdracht 2: Venn-diagram (ca. 25 min)

Het venn-diagram is een simpele methode om dingen naast elkaar te zetten en te bespreken. Het venn-diagram is een 'graphic organizer' en is een vorm van samenwerkend leren. Naar elkaar luisteren en samenwerken staan centraal.

Gebruik het
Venn-diagram om
dingen te vergelijken
met elkaar.

katten

honden

vier poten
een vacht
huisdier
staart

Geef de leerlingen de opdracht om twee dingen te vergelijken aan de hand van een Venn-diagram. Geef beide cirkels een titel en schrijf de kenmerken hiervan in de cirkels. Zijn er dingen gelijk? Schrijf ze dan in het stuk wat overlapt.

Opdracht 3: Check in duo's (ca. 25 min)

Deze vorm van samenwerkend leren is eenvoudig te herhalen bij verschillende opdrachten en taken. Alle vormen van samenwerkend leren stimuleren de sociale vaardigheden van de leerlingen en dragen bij aan de sociale veiligheid in de klas.

Afspraken zijn een must. Maar hoe zorg je nou dat iedereen achter de afspraken staat? Doe deze opdracht en je hebt voor de groep zó een set afspraken, op maat, waar je op terug kunt vallen.

STAP 1 - Individueel aan de slag

Leerlingen werken zelfstandig aan een vraag/opdracht.

Stap 2 - Check je resultaten (in een duo)

Elke leerling vormt een duo met een ander. De leerlingen wisselen uit: ze kunnen delen, vergelijken of discussiëren over de resultaten.

Stap 3 - Groep uitbreiden (in viertallen)

Elk duo zoekt een ander duo. De vier leerlingen kunnen nu weer resultaten delen, vergelijken of erover discussiëren.

Stap 4 - Check-up (klassikaal)

Rond af en geef de leerlingen willekeurig de beurt. Laat ze hun resultaten en bevindingen delen met de rest van de klas. Check als afsluiting bij de klas hoe de leerlingen deze opdracht hebben ervaren. Ging het goed? Wat niet? En zijn er tips voor de volgende keer?

Opdracht 4: Onze groep, onze afspraken (ca. 50 min)

Coole Captains houden van structuur. Structuur en afspraken werken beter als de leerlingen zelf hebben meegedacht. Met deze opdracht heb je een set afspraken op maat waar iedereen zich in kan vinden en het makkelijker is om je als leerling aan te houden.

Individueel: Elke leerling begint met het noteren van afspraken. Deze afspraken moeten bijdragen aan een hechte groep. Er zijn vier onderwerpen. Verzin voor elk onderwerp een realistische afspraak:

- 1) Omgang met klasgenoten
- 2) De klas als leeromgeving
- 3) Houding van de leerlingen naar de docent
- 4) Houding van de docent naar de leerlingen

*Tip: doe
als leerkracht
zelf mee!*

Benadruk dat het gaat om persoonlijke meningen!

In duo's: Na zeven minuten deelt de leerling zijn zelfbedachte afspraken met een partner in de klas. Samen maken ze een nieuwe set van vier. Discussieer, vergelijk en pas aan.

Vervolgens gaan de duo's samenwerken met een ander duo. Ook nu is de opdracht binnen zeven minuten met z'n vieren te kiezen voor vier afspraken. Deze worden genoteerd.

Bespreek de afspraken klassikaal als volgt:

laat ieder groepje één afspraak opnoemen en uitleggen waarom de groep deze afspraak belangrijk vindt. Eén afspraak per viertal. Is de afspraak al eerder genoemd? Dan noem je een andere.

*Tip: lees je
eigen ideeën voor
als voorbeeld*

Eénmaal andermaal...?

Alle leerlingen leveren hun ideeën in. De docent bekijkt deze op een rustig moment.

De volgende bijeenkomst bespreek je de resultaten in het eindgesprek. Het uitgangspunt van het gesprek is acceptatie, uitzoeken welke ideeën bruikbaar zijn en welke er nog missen. Vul dingen aan en maak het concreet. Vraag of je alles goed hebt begrepen. Eénmaal andermaal... verkocht..!

Met deze set afspraken gaan jullie het jaar beginnen. Maak duidelijk dat je altijd openstaat voor veranderingen of discussies, maar geef ook aan dat jij de gemaakte afspraken serieus neemt. Wie zich er niet aan houdt wordt op het matje geroepen!

JE DOET ER TOE

